

Samenwerkings- agenda

Achterhoek en Rijksoverheid 2015-2020

Voorstel Regio Achterhoek – 15 juni 2015 aangeboden aan minister Blok

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Samenwerkings- agenda

Achterhoek en Rijksoverheid 2015-2020

In de Achterhoek pakken overheden, ondernemers en maatschappelijke organisaties gezamenlijk en zelfbewust de effecten van de bevolkingskrimp aan. Hiervoor hebben zij samen met de provincie Gelderland de Uitvoeringsagenda Achterhoek 2020 opgesteld.

Hoofdpogingen van deze agenda zijn werken, wonen en bereikbaarheid, met daaronder vele projecten. Speerpunt is het draaiende houden van de economie. De Achterhoek heeft met haar sterke maakindustrie een goede uitgangspositie en heeft Nederland en de rest van de wereld veel te bieden.

De ontwikkeling en toepassing van de principes van Smart Industry biedt tal van kansen om de regionale economie substantieel te versterken. De Achterhoek grijpt deze kansen aan door dit concept in zoveel mogelijk economische sectoren en branches door te voeren. Om deze slag te maken, moet ook aan bepaalde voorwaarden zijn voldaan voor inwoners op het gebied van werken, wonen en bereikbaarheid. Daarvoor is het partnerschap met het Rijk van groot belang.

Werken

De Achterhoek heeft Nederland en de rest van de wereld veel te bieden, waaronder haar hoogwaardige en innovatieve (maak) industrie. Om de regionale economie substantieel te versterken, willen we de kansen die Smart Industry biedt aangrijpen en dit concept in zoveel mogelijk economische sectoren en branches doorvoeren. Wat heeft de Achterhoek nodig om deze 'smart economy' aan te jagen? Ondernemers en (juist opgeleide) werknemers die hier banen vinden, prettig kunnen wonen en zich snel en goed kunnen verplaatsen. De Achterhoek is hiervoor zelf hard aan de slag met een regiegroep Smart Industry Achterhoek, die een Actieprogramma Smart Industry heeft opgesteld. Ondernemers organiseren onder meer masterclasses om elkaar te helpen de principes van Smart Industry in hun bedrijfsvoering te integreren.

Daarnaast is het essentieel voor een krimpregio als de Achterhoek dat de grensbarrière met Duitsland weggenomen wordt, waardoor de regionale economie een belangrijke impuls kan krijgen. De Achterhoek heeft een partnerschap met het Rijk nodig om de grensbarrière te slechten. Belangrijke aandachtspunten daarbij zijn: het bevorderen van onderwijs in de Duitse taal en cultuur op alle opleidingsniveaus en de ontwikkeling van een Euregionaal arbeidsmarktbeleid.

Smart Industry

Regionale opgave

Uit vele onderzoeken blijkt eenduidig dat in krimpgebieden het draaiende houden van de economie de hoogste prioriteit verdient. Bij de keuze van mensen om ergens te blijven wonen of ergens naartoe te verhuizen, is de beschikbaarheid van werk verreweg het meest bepalende criterium. In de Achterhoek kunnen we de economie stimuleren door ons hard te maken voor onze hoogwaardige en innovatieve (maak) industrie, die Nederland en de rest van de wereld veel te bieden heeft. Om de regionale economie substantieel te versterken, willen we de kansen die 'smart industry' biedt aangrijpen en dit concept in zoveel mogelijk economische sectoren en branches doorvoeren. We zien graag dat het Rijk deze ambitie ondersteunt en meewerkt de randvoorwaarden hiervoor te creëren.

Ondersteuning Rijk

- Actieagenda Smart Industry met actiepunten uit het Rijk: opstart tien 'Fieldlabs' begin 2015, verankering in nieuwe innovatie-agenda's, het ICT-doorbraakproject 'Mkb-bedrijven en Smart Industry' en opzet van een acquisitieprogramma voor het aantrekken van productievevestigingen door Netherlands Foreign Investment Agency;
- Regionale inzet op basis van het aanvullend landelijk actieplan mkb-financiering;
- Regionale ondersteuning van startups en groeiers bij het vinden van de juiste partners, netwerken en het leren van de benodigde mkb-vaardigheden;
- Regionale voorlichting en inzet van het mkb-instrumentarium gericht op versterking van de participatie van het mkb in de topsectoren;

- Inzet van sectorplannen in de Techniek via regionale techniekpacten van de vijf landsdelen. Door inzet van de Brug-WW (werklozen aan werk helpen met behulp van WW-middelen) binnen de sectorplannen, krijgen werklozen in de krimp- en antieperregio's meer kansen op werk. Waar opportuun kunnen hierover afspraken worden gemaakt binnen de (regionale) sectorplannen;
- Regionale kennisdeling over verruiming van scholingsmogelijkheden in de WW.

Gewenste ondersteuning voor de Achterhoek*

- Ondersteuning bij profilering van de Achterhoek als Smart Regio;
- Experimenteerbudget en vouchers beschikbaar stellen waarmee bedrijven kennis en tijd inkopen, om na te gaan of nieuwe machines op de juiste wijze ingezet worden;
- Ondersteuning voor een Fieldlab in de Achterhoek bij de tweede tranche Smart Industry;
- Ondersteuning bij de opzet van een leergang en leerstoel Smart Industry.

*Zie voor meer informatie de bijlage, op te vragen bij Regio Achterhoek, info@regio-achterhoek.nl

Betrokken regionale partijen

- Overheden
- Ondernemers (maakindustrie)
- Onderwijsinstellingen

Duur ondersteuning

- 2015 t/m 2020

Betrokken departementen

- EZ, SZW, OCenW

Versterking retail & detailhandel

Regionale opgave

De retailsector staat in krimp- en anti-competitie regio's sterk onder druk, zo ook in de Achterhoek. Behalve woningen en schoolgebouwen, staan nu ook steeds meer winkelpanden leeg. De acht gemeenten stellen op dit moment een afsprakenkader op voor de retail; na goedkeuring van de gemeenteraden gaan zij via lokale actieplannen aan de slag met maatwerk. Pas dan zal duidelijk worden welke extra ondersteuning de Achterhoek mogelijk nodig heeft van het Rijk.

Ondersteuning Rijk

- Regionale inzet aanjaagteam vanuit de Winkeltop ten behoeve van onder andere agenderen/bespreekbaar maken leegstandsproblematiek, verbinden van publieke en private partijen op lokaal en regionaal niveau, aanreiken van 'best practices', verbinden en afstemmen van bestaande en nieuwe initiatieven rondom de aanpak van leegstand.
- Regionale kennisdeling detailhandel & krimp via Kennisplatform centrumontwikkeling in krimp en anticipeergebieden (KIK)

Betrokken regionale partijen

- Overheden
- Ondernemers

Duur ondersteuning

- 2015 t/m 2020

Betrokken departementen

- EZ (i.s.m. IPO en VNG), I en M, BZK (i.s.m. KIK)

Bevorderen grensoverschrijdende arbeid

Regionale opgave

Krimpregio's zijn veelal grensregio's waar kansen liggen voor het bevorderen van grensoverschrijdende arbeid. Deze zijn onder andere in de 'Kansenatlassen' (2013) in beeld gebracht. De belangrijkste conclusie: Als de regio's Achterhoek en Borken erin slagen om hun arbeidsmarkten door grensoverschrijdende samenwerking meer te integreren, neemt het aantal beschikbare banen voor de inwoners van Kreis Borken toe met 200.000 en voor de Achterhoek met maar liefst 400.000!

Ondersteuning Rijk

- Co-financiering van 'ontgrenzers';
- Regionale kennisdeling over de mogelijkheden van Duits in het mbo-curriculum;
- Regionale ondersteuning bij arbeidsbemiddeling over de grens (onderdeel van het programma EURES).

Gewenste ondersteuning voor de Achterhoek*

- Ondersteuning bij het opstellen van de economische agenda voor de grensregio's Achterhoek-Twente;
- Stimuleren van onderwijs in de Duitse taal (op primair, voortgezet en mbo niveau):
  - Procesondersteuning bij acties om het vak Duits binnen het onderwijs (in de Achterhoek) beter te positioneren;
  - OCenW in gesprek met Pabo om ook daar Duits aan te kunnen bieden als vak;
  - Opheffen of aanpassen van juridische barrières die een betere positionering van het Duits in het onderwijs verhinderen;
- Euregionaal arbeidsmarktbeleid ontwikkelen:
  - Informatievoorziening en advies voor grenspendelaars (Grensinfopunten);
  - Wegnemen van (financiële) nadelen die voortvloeien uit het verschil in sociale zekerheidsstelsels;
  - Wegnemen van fiscale benadeling van grenspendelaars (bijvoorbeeld extra belasting op het ziekengeld);
  - Vereenvoudiging van wederzijdse diploma-erkenning;

- Evaluatie en actualisatie van de intentieverklaring (2009) tussen Nederland en deelstaat Noordrijn-Westfalen;
- Financiële en juridische experimenteer-ruimte om innovatieve grensoverschrijdende arbeidsmarkt bevorderende pilots te ontwikkelen/uit te voeren;
- Invoering van een grenstoets op voorgenomen rijksbeleid;
- Beïnvloeding van nationale besluiten door de deelstaat Noordrijn-Westfalen en/of de Bondsdag die een negatief effect hebben op de economie van de grensgebieden, zoals invoering tolheffing op Duitse wegen;
- Experimenteer-ruimte en oplossingen voor problematiek die zich voordoet in het aanliggende grensgebied.

*Zie voor meer informatie de bijlage, op te vragen bij Regio Achterhoek, info@regio-achterhoek.nl

Betrokken regionale partijen

- Overheden (waaronder Regio Twente)
- Ondernemers
- Werknemers in het grensgebied en hun gezinsleden
- Maatschappelijke organisaties

Duur ondersteuning

- 2015 t/m 2020

Betrokken departementen

- OCenW, SZW, BZK, EZ

Biobased economy

Regionale opgave

De agrarische sector is in de Achterhoek sterk vertegenwoordigd en staat door de bevolkingskrimp flink onder druk (bijvoorbeeld door problemen met opvolging). Daarnaast heeft de regio een fors mestoverschot. De Achterhoek loopt voorop bij kringlooplandbouw en duurzaam water- en bodembeheer. Door dit nog meer te stimuleren, verbetert de economische positie van agrarische ondernemers. Met het project Vruchtbare Kringloop en het opstellen van een mestverwerkingsstrategie wordt gewerkt aan een toekomstbestendige agrarische sector.

Gewenste ondersteuning voor de Achterhoek*

Als onderdeel van het project Vruchtbare Kringloop zijn studiegroepen gestart voor de kringloopwijzer, verbeteren bodem- en grondwaterkwaliteit, mestverwerkingsproducten en intersectorale samenwerking. In het BICON-programma richten de provincies Gelderland en Overijssel zich op het oplossen van de mestproblematiek. Er wordt onderzoek gedaan naar en geëxperimenteerd met nieuwe technieken. De mestverwerkingsstrategie richt zich op het voldoen aan de wettelijke normen voor mestverwerking. Wij zouden graag zien dat het Rijk:

- Ondersteuning biedt bij de onderzoeken die in het kader van Vruchtbare Kringloop worden uitgevoerd;
- De huidige mestregelgeving aanpast aan de hand van onderbouwde voorstellen tot wijziging van de mestverwerkingsnormen.

*Zie voor meer informatie de bijlage, op te vragen bij Regio Achterhoek, info@regio-achterhoek.nl

Betrokken regionale partijen

- LTO Noord
- Waterschap Rijn en IJssel
- Achterhoekse bedrijven (o.a. ForFarmers Hendrix, FrieslandCampina, meer dan 250 melkveehouders)
- Vitens
- Rabobank
- Provincie Gelderland

Duur ondersteuning

- 2015 t/m 2020

Betrokken departementen

- EZ

Wonen

Begin 2015 hebben de Achterhoekse gemeenten en woningcorporaties in samenwerking met provincie Gelderland de Regionale Woonagenda 2015-2025 opgesteld. Deze woonagenda richt zich primair op het ontwikkelen van een evenwichtige woningvoorraad en secundair op het voorkomen en aanpakken van leegstand in maatschappelijk en zakelijk vastgoed. Om de Achterhoek vitaal te houden is daarnaast aandacht nodig voor de onderwerpen wonen & zorg, basisonderwijs, sport en voor het stimuleren van bottom-up initiatieven. Dit vertaalt zich naar de volgende doelen:

1. Een kwantitatief en kwalitatief evenwichtige woningvoorraad;
2. Een kwalitatief hoogwaardige woonomgeving;
3. Kwalitatief hoogwaardige en goed bereikbare voorzieningen.

In de tweede helft van 2015 willen wij een uitvoeringsprogramma presenteren met projecten en activiteiten die bijdragen aan de hierboven genoemde doelen. Deze opgaven zijn te veelomvattend om als regio alleen aan te gaan. Voor een aantal onderwerpen is daarom het partnerschap met het Rijk hard nodig.

Woningvoorraad

Aanpak bestaande woningvoorraad

Regionale opgave

Een gezonde woningmarkt is van belang voor de leefbaarheid. In de Achterhoek zijn echter plekken aan te wijzen waar de kwaliteit van de woningvoorraad te wensen overlaat of waar dit in de toekomst wordt verwacht. Grotendeels betreft dit particulier eigendom. Dit vraagt om een integrale aanpak waarbij geïnvesteerd wordt in duurzaamheid, comfort en levensloopbestendigheid, de aanpak van 'rotte kiezen' en het uit de markt halen van woningen.

Ondersteuning Rijk

- Regionale kennisdeling om particuliere eigenaren te stimuleren zelf te investeren in duurzaamheid, levensloopbestendigheid en comfort van eigen vastgoed. In andere regio's wordt hiermee ook ervaring opgedaan. Het delen van best practices is belangrijk;
- Regionale kennisdeling over de inzet van het juridisch instrumentarium, zoals aanschrijving ten behoeve van onderhoud en onteigening ten behoeve van sloop en/of uitruil.

Gewenste ondersteuning voor de Achterhoek*

- Stimuleren van sloop van woningen en ander leegstaand vastgoed door het bieden van gunstige fiscale regelingen aan particuliere eigenaren, waaronder:
  - Experimenteeruimte (in het kader van de Experimentenwet) voor verdere uitwerking van het onderwerp stakingswinst, zodat sloop van agrarische bebouwing financieel aantrekkelijker wordt;

- Aanpassing van de regels voor overdrachtsbelasting. Bij verkoop van een pand is dit maximaal 6%; bij verkoop van bouwgrond (na sloop bebouwing) moet echter 21% btw worden betaald. Dit belemmert de sloop van panden in kernen waar woningen en/of winkels vrijkomen, waardoor verkrotting ontstaat.
- De landelijke subsidieregeling voor sanering asbestdaken van particuliere woningen en agrarische bebouwing doorzetten. De Achterhoek financieel ondersteunen als pilotregio voor asbestsanering door het project Asbestrein en het ministerie van IenM zitting laten nemen in de pilotwerkgroep;
- Maatwerk mogelijk maken bij het toewijzen van sociale huurwoningen door voor de Achterhoek een lager percentage 'passend toe te wijzen' woningen te hanteren;
- Inzetten van expertise om gezamenlijk te verkennen welke mogelijkheden het oprichten van een 'wijkontwikkelingsmaatschappij' kan bieden voor de aanpak van de particuliere woningvoorraad in de Achterhoek.

*Zie voor meer informatie de bijlage, op te vragen bij Regio Achterhoek, info@regio-achterhoek.nl

Betrokken regionale partijen

- Provincie, gemeenten
- Woningcorporaties
- Particuliere woningeigenaren
- Banken
- Ondernemers
- LTO

Duur ondersteuning

- 2015 t/m 2020

Betrokken departementen

- BZK, IenM, Financiën, EZ

Reduceren plancapaciteit

Regionale opgave

In de Achterhoek zijn gemeenten al een aantal jaren bezig te anticiperen op bevolkingskrimp door plancapaciteit te verlagen en het aantal netto toe te voegen woningen terug te dringen. Veel gemeenten hebben hiervoor al grote bedragen afgeboekt, maar nog niet voldoende. In 2015 maken gemeenten hierin nog een slag met behulp van het 'stoplichtmodel'. Bij het terugdringen of wijzigen van plancapaciteit speelt het risico van planschade.

Ondersteuning Rijk

- Inzet van de Juridische Expertpool Planschade om gemeenten inzicht te geven in risico's en de mogelijkheden om hiermee op een goede manier om te gaan.

Gewenste ondersteuning voor de Achterhoek*

- Vanaf 2016 geldt de vennootschapsbelastingplicht voor lokale overheden. De gemeenten in de Achterhoek hebben de afgelopen jaren geanticipeerd op bevolkingskrimp door plancapaciteit terug te dringen en miljoenen af te boeken. Bij de berekening van de vennootschapsbelasting zouden de grondexploitatie hierdoor fiscaal winst opleveren, terwijl gemeenten die nog niet zoveel afgeboekt hebben, minder belasting betalen. Een aftrekpost binnen de vennootschapsbelastingplicht is daarom wenselijk voor krimpgebieden, zodat gemeenten hun door de bevolkingskrimp veranderende vastgoedportefeuille verder op orde kunnen brengen.

*Zie voor meer informatie de bijlage, op te vragen bij Regio Achterhoek, info@regio-achterhoek.nl

Betrokken regionale partijen

- Gemeenten
- Provincie

Duur ondersteuning

- 2015 t/m 2020

Betrokken departementen

- BZK, Financiën

Woonomgeving

Aanpak leegstaand vastgoed in samenhang met leefbaarheid

Regionale opgave

Leegstaand vastgoed is een van de grote opgaven waarmee de Achterhoek te maken krijgt. Zowel in het maatschappelijk, zakelijk als agrarisch vastgoed wordt de komende jaren meer leegstand verwacht. De kwaliteit van dit vastgoed verschilt. Ook is sprake van leegstand in monumentale gebouwen en cultureel erfgoed. Dit zijn vaak karakteristieke gebouwen die bewoners graag behouden zien. De Achterhoek zoekt naar (nieuwe) manieren om het gebied leefbaar te houden en waarde te creëren en te behouden. Er wordt gezocht naar kansrijke strategieën om leegstand aan te pakken. Anders dan voorheen kan niet al het leegstaande vastgoed een woon- of andere bestemming krijgen. Er zijn drie strategieën voor leegstand denkbaar: vrijgeven, herbestemmen of slopen. De vraag is voor welke gebouwen (op welke plek) er kansen zijn voor herbestemming/transformatie en welke gebouwen in aanmerking komen voor sloop.

Ondersteuning Rijk

- Regionale experimenten gericht op het inspireren van decentrale overheden en lokale partijen in krimpregio's om waarde te creëren en zoveel mogelijk te behouden door nieuwe manieren van ruimtelijke ordening, waarbij initiatieven 'van onderop' een rol spelen;
- Inzet Expertteam (kantoren)transformatie;
- Tot en met 2016 stelt de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed middelen, kennis én menskracht beschikbaar op titel van de Visie Erfgoed en Ruimte (een bijlage van de SVIR);
- Pilot leegstaand maatschappelijk en zakelijk vastgoed in Winterswijk i.s.m. Rijksvastgoedbedrijf (inclusief procesondersteuning en financiële middelen voor sloop).

Gewenste ondersteuning voor de Achterhoek*

- Een verplichtend karakter voor partijen incorporeren in de wettelijke regeling voor binnenstedelijke herverkaveling (invoering per 2018);
- Experimenteeruimte bieden (in het kader van de Experimentenwet) om nu al aan de slag te gaan met de wettelijke regeling voor binnenstedelijke herverkaveling. Provincie Gelderland is een programma gestart met enkele pilots rondom stedelijke herverkaveling (o.a. in Doetinchem), maar ook op andere plaatsen (bijvoorbeeld Varsseveld) kunnen experimenten worden gestart;
- Het bieden van gunstige fiscale regelingen voor sloop van leegstaand agrarisch, maatschappelijk en zakelijk vastgoed, onder andere in relatie tot overdrachtsbelasting en stakingswinst;
- Procesondersteuning om te komen tot een plan van aanpak voor de transformatie van leegstaand maatschappelijk en zakelijk vastgoed in de Achterhoek

*Zie voor meer informatie de bijlage, op te vragen bij Regio Achterhoek, info@regio-achterhoek.nl

Betrokken regionale partijen

- Provincies, gemeenten
- Woningcorporaties
- Ondernemers
- Maatschappelijke organisaties
- Bewoners

Duur ondersteuning

- 2015 t/m 2020

Wonen en zorg

Regionale opgave

De Achterhoek heeft te maken met een sterk vergrijzende bevolking en een daarmee gepaard gaande toenemende zorgvraag. Tegelijkertijd is ook sprake van extramuralisering en blijven mensen steeds langer zelfstandig thuis wonen. Dit vraagt om nieuwe arrangementen in de sfeer van wonen, welzijn, zorg en om aanpassingen in de particuliere woningvoorraad. Daarnaast staat nu al op diverse plekken (voormalig intramuraal) zorgvastgoed leeg. Het is daarom van belang om op regionaal niveau afstemming te zoeken over de randvoorwaarden voor langer zelfstandig wonen en de transformatie van het zorgvastgoed om vervolgens op lokaal niveau maatwerk te kunnen toepassen. Gemeenten, woningcorporaties en zorginstellingen in de Achterhoek zijn gezamenlijk bezig om de opgaven in beeld te brengen, kennis met elkaar te delen en te verkennen welke aanpak nodig is rondom wonen en zorg. Ook zijn twee experimenten gestart als onderdeel van van het Experimentenprogramma van Platform 31.

Ondersteuning Rijk

- Regionale inzet aanjaagteam Langer Zelfstandig Wonen om samenwerking tussen voor wonen & zorg relevante partijen te bevorderen;
- Pilot i.s.m. BZK en Platform 31 rondom Wonen en Zorg (in het kader van het Experimentenprogramma van Platform 31). Eind 2015 is de pilot afgerond.

Betrokken regionale partijen

- Zorgverzekeraars, zorgkantoren, zorgaanbieders
- Provincies, gemeenten
- Woningcorporaties
- Cliëntenorganisaties, beroepsorganisaties

Duur ondersteuning

- 2015 t/m 2020

Betrokken departementen

- BZK en VWS

Voorzieningen

Voldoende aanbod en goede spreiding van voorzieningen

Regionale opgave

Om een krimpregio leefbaar te houden, is voldoende aanbod en een goede spreiding van voorzieningen essentieel, zoals onderwijs, zorg en (sport-)verenigingen. Door de druk die de demografische ontwikkelingen op het aanbod van voorzieningen uitoefenen, is extra aandacht hiervoor noodzakelijk. In het primair en voortgezet onderwijs is bijvoorbeeld sprake van een sterke daling van het leerlingaantal. Deze ontwikkeling vraagt om een toekomstbestendig onderwijsaanbod, gekenmerkt door goede kwaliteit, toegankelijkheid en diversiteit. Ook (sport-)verenigingen worden geraakt door de demografische ontwikkelingen. Dit heeft gevolgen voor onder meer de levensvatbaarheid van clubs en de (contributie)inkomsten. Ook heeft de financiële situatie van gemeenten invloed op de verenigingen en accommodaties (teruglopende subsidies). Voor de sociale binding in het gebied is het belangrijk dat er goed bereikbare (sport)verenigingen blijven bestaan.

Ondersteuning Rijk

- Onderwijsvoorzieningen:
  - Financiële middelen voor inzet van een procesbegeleider om vervolg te kunnen geven aan het proces dat is ingezet om de kwaliteit en bereikbaarheid van het primair onderwijs optimaal te houden. Deze subsidie is reeds toegekend.
  - Sportvoorzieningen:
    - Regionale inzet Transitieatlas Sport ten behoeve van de dialoog over regionale scenario's voor bundeling/spreiding van sportvoorzieningen;
    - Regionale inzet 'Open club sessies' (KNVB i.s.m. NOC*NSF): samen met sportbonden en lokale/regionale sportorganisaties, inspiratiesessies om verenigingen te stimuleren zich open te stellen voor anderen en een grotere maatschappelijke rol te spelen;

- Begeleiding op maat (KNVB i.s.m. NOC*NSF) van kansrijke allianties van sportclubs onderling en in verbinding met andere lokale (maatschappelijke) organisaties door het project Scholder an Scholder;
- Regionale kennisdeling rond geslaagde experimenten (o.a. Scholder an Scholder);
- Pilot 'Vitale kernen en buurten door samenwerking sport en cultuur' (in Achterhoek en Twente).

Gewenste ondersteuning voor de Achterhoek*

- Onderwijsvoorzieningen:
  - Experimenteerimte om een plan op te stellen en uit te voeren voor het speciaal onderwijs. Hierbij worden belemmeringen verwacht door landelijke wet- en regelgeving. De Achterhoek wil een efficiëncyslag maken en daarvoor is 'ontregelen' op bepaalde punten noodzakelijk;
  - Extra financiële middelen voor de inzet van een procesbegeleider om tot een plan te komen voor het speciaal basisonderwijs en het speciaal onderwijs in de Achterhoek;
  - Inzet van denkracht en deskundigheid om te komen tot een planmatige aanpak voor gebouwtechnische vraagstukken, het ontwikkelen van nieuwe rechtsvormen en het zoeken naar alternatieve financieringsmogelijkheden. Hiervoor kan een kennisconferentie georganiseerd worden, waarbij we de beschikbare expertise van het Rijk en andere partijen bij elkaar brengen;
  - Regelruimte om huisvestingsvraagstukken in het onderwijs op te lossen. In principe leidt alleen toegenomen ruimtebehoefte (door stijging van het aantal leerlingen) of een te oud, onbruikbaar gebouw tot financiering voor huisvesting, maar de Achterhoek heeft juist nu op bepaalde plekken behoefte aan nieuwbouw of clustering om in toekomstbestendigheid van het onderwijs te kunnen investeren.

*Zie voor meer informatie de bijlage, op te vragen bij Regio Achterhoek, info@regio-achterhoek.nl

Betrokken regionale partijen

- Schoolbesturen
- Sportverenigingen
- Bewoners
- Gemeenten
- Ouders/Medezeggenschapsorganen
- Maatschappelijke organisaties bijvoorbeeld op het gebied van welzijn, zorg en cultuur
- Ondernemers

Duur ondersteuning

- 2015 t/m 2020

Betrokken departementen

- BZK, VWS en OCenW

Achterhoek gezond en zelfredzaam

Regionale opgave

Bevolkingskrimp gaat gepaard met vergrijzing en kan tot een grotere zorgvraag leiden. Dit vraagt om aanpassingen in het zorgaanbod en de wijze waarop we dit organiseren. Nu al heeft de Achterhoek een significant hoger aandeel ouderen, chronisch zieken en verstandelijk gehandicapten dan gemiddeld in Nederland. De kosten voor langdurige zorg en ondersteuning zijn navenant: die behoren tot de hoogste in Nederland. Krimp, vergrijzing en ontgroening zullen de vraag naar ondersteuning verder opstuwten, terwijl de zorg op den duur onbetaalbaar wordt. Gemeenten, zorgverzekeraars en zorgaanbieders uit de cure en de care in de Achterhoek bundelen daarom hun krachten in het Transformatieprogramma Achterhoek Gezond en Zelfredzaam. Doel is om door transformatie en innovatie in de dienstverlening de vitaliteit van de Achterhoekers te versterken, een vitale zorg- en ondersteuningsstructuur in alle kernen te behouden en de kostenontwikkeling te beperken.

Ondersteuning Rijk

- Actueel (regionaal) inzicht in posten voor spoedeisende hulp en huisartsenposten ten behoeve van bereikbaarheidsanalyses (beschikbaar vanaf voorjaar 2015);
- Advies op maat vanuit het stimuleringsprogramma 'Gezond In ... Lokale aanpak gezondheidsachterstanden' ter versterking van de integrale aanpak, gericht op het verminderen van gezondheidsachterstanden;
- Leren van goede voorbeelden via het netwerk 'Het Nationaal Programma Preventie', bestaande uit meer dan 300 partners uit zorg, wijk, onderwijs en werk, die activiteiten ontplooiën voor een vitaler en gezonder Nederland;
- Regionale inzet van instrumenten en interventies als onderdeel van het Nationaal Programma Ouderenzorg, zoals de (huisartsen) praktijkwijzer, gericht op herstel en behoud van zelfredzaamheid en kwaliteit van leven van kwetsbare ouderen;
- Overzichten van zorgaanbod via "Zorg op de kaart".

Gewenste ondersteuning voor de Achterhoek*

- Ondersteuning bij het transformatieprogramma Achterhoek Gezond en Zelfredzaam, onder meer door:
  - Experimenteer- en regelvrije ruimte voor het bundelen van geldstromen (m.n. WMO/WLZ/ZVW/Jeugdzorg), en het creëren van een vorm van shared savings. Dit maakt het mogelijk sluitende business cases op te stellen voor innovatieve voorzieningen voor lichte ondersteuning in kernen, over sectoren en doelgroepen heen. Deze aanpak voorkomt dat perverse prikkels voor mede-investeren ontstaan (revenue die op een andere plek vallen dan de investeringen);
  - Verbinden van kenniscentra aan het initiatief voor deugdelijke monitoring, bijvoorbeeld vanuit lopende programma's;
  - Een bijdrage in de proceskosten om het programma duurzaam te kunnen uitvoeren (cofinanciering).

*Zie voor meer informatie de bijlage, op te vragen bij Regio Achterhoek, info@regio-achterhoek.nl

Betrokken regionale partijen

- Zorgverzekeraars, zorgkantoren, zorgaanbieders
- Gemeenten
- Woningcorporaties
- Cliëntenorganisaties, beroepsorganisaties

Duur ondersteuning

- 2015 t/m 2020

Betrokken departementen

- VWS en BZK

Bereikbaarheid

De Achterhoek streeft naar kwalitatief hoogwaardige voorzieningen, samengebracht op locaties die goed bereikbaar zijn voor alle inwoners. Als gevolg van de bevolkingskrimp wordt de fysieke afstand tot voorzieningen alleen maar groter. De vervoersbehoefte neemt daardoor toe, ondanks opkomende digitale mogelijkheden (glasvezel). Daarnaast is voor de groei en ontwikkeling van bedrijven een goede bereikbaarheid van cruciaal belang. Betrouwbare verbindingen vanuit en naar de Achterhoek, via de hoofdaders N18/A18 en het spoor, zijn daarom belangrijk, evenals goede fijnmazige verbindingen en digitale bereikbaarheid binnen de regio. Daarmee houden we de leefbaarheid en economische mogelijkheden van kernen en het buitengebied ook op de lange termijn op peil. De Achterhoek is volop actief om bijvoorbeeld basismobiliteit te organiseren en regiobreed glasvezel te realiseren, maar heeft ook hiervoor het partnerschap met het Rijk hard nodig.

Bovenlokale infrastructuur

Regionale opgave

Het spoor Arnhem-Winterswijk en de N18/A18 vormen de belangrijke levensaders van de Achterhoek. Zij zijn essentieel voor een uitstekende bereikbaarheid van economische centra in en buiten de regio en daarmee van werk, voorzieningen en hoger onderwijs voor inwoners van de Achterhoek. Ook het afnemend aantal voorzieningen in de regio moet goed bereikbaar blijven.

Gewenste ondersteuning voor de Achterhoek*

- Investering in de tweede fase van het dubbelspoor Arnhem-Doetinchem door:
  - Prorail ruimte te geven om constructieverme te denken bij de uitbreidingsplannen voor spoorverdubbeling cq bovenleidingen; met name om de eisen voor spoorinfrastructuur aan te passen aan de toekomstige, te verwachten snelheid en zwaarte van treinstellen voor een regionaal traject (ontwerpen voor aanpassingen gaan nu nog steeds uit van een maximale belasting van de spoorlijn voor de zwaarste goederentrein en bij bovenleiding geschiktheid voor de ICE; twee zaken die nooit aan de orde zullen zijn op het betreffende traject). Hierdoor zal de aanleg van dubbelspoor een stuk goedkoper en dus aantrekkelijker worden;
  - Prorail ruimte te bieden bij het realiseren van een spoorverdubbeling met spoorse kruisingen die een optimum vormen tussen veiligheid en uitvoerbaarheid;
  - Bemiddeling waar mogelijk bij het inbrengen cq verwerven van grond die in bezit is van RailInfraTrust BV en RailSide BV (veelal eigendommen in de aanvoerweg naar de overwegen).

- Investering in de tweede fase van de N18/A18 door:
  - Rijkswaterstaat de opdracht te verlenen om te starten met het project 'tweede fase N18': het opwaarderen van het N18-wegvak Varsseveld-Groenlo tot een 100 km/uur tweestrooksweg met inhaalstroken over het bestaande tracé.

*Zie voor meer informatie de bijlage, op te vragen bij Regio Achterhoek, info@regio-achterhoek.nl

Betrokken regionale partijen

- Gemeenten
- Provincie
- Ondernemers

Duur ondersteuning

- 2015 t/m 2020

Betrokken departementen

- BZK, I en M

Fijnmazige bereikbaarheid – basismobiliteit

Regionale opgave

Basismobiliteit is het systeem waarmee iedere inwoner van de Achterhoek zich zelfstandig en tegen een redelijk tarief kan verplaatsen. Wij richten ons daarbij op de meest kwetsbaren binnen de samenleving en op de gebieden waar geen regulier openbaar vervoer beschikbaar is. De beschikbaarheid van voorzieningen in de Achterhoek neemt af, de bereikbaarheid van de overblijvende voorzieningen wordt daarmee steeds belangrijker. Basismobiliteit biedt ruimte voor alle denkbare doelgroepen. Van leerlingen tot Wmo-geïndiceerden en van jeugdzorgcliënten tot OV-reizigers. Iedere vervoersvraag bedienen vanuit één systeem vraagt om nieuwe, innovatieve manieren van boeken en plannen van ritten.

Gewenste ondersteuning voor de Achterhoek*

De Achterhoekse gemeenten werken samen aan de uitvoering van Basismobiliteit per 1 januari 2017 en beraden zich over de vorm waarin dat moet gebeuren. Vanaf medio 2015 starten pilots met voor de regio nieuwe vervoersconcepten. Het kan zijn dat de WP2000 of de Aanbestedingswet op onderdelen niet goed toepasbaar is op onze plannen voor de uitvoering van de pilots en basismobiliteit. Daarom vragen wij van het Rijk:

- Bij vraagstukken rond wet- en regelgeving een constructieve, meedenkende houding aan te nemen;
- De mogelijkheid om af te mogen wijken van vigerende wet- en regelgeving wanneer deze de uitvoering van pilots en van de uitvoering van Basismobiliteit in de weg staat.

*Zie voor meer informatie de bijlage, op te vragen bij Regio Achterhoek, info@regio-achterhoek.nl

Betrokken regionale partijen

- Gemeenten
- Provincie
- Ondernemers

Duur ondersteuning

- 2015 t/m 2020

Betrokken departementen

- BZK, I en M

Digitale bereikbaarheid – glasvezel

Regionale opgave

Samen met de provincie Gelderland trekken tien Achterhoekse gemeenten (Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doesburg, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk) op om ook de buitengebieden van de Achterhoek van snel en toekomstvast internet te voorzien, juist op die plekken waar marktpartijen dit niet oppakken, de 'witte gebieden'. Hiermee willen ze bereiken dat uiteindelijk elk huishouden/bedrijf over een moderne internetverbinding kan beschikken. Zo blijven de leefbaarheid en de economische mogelijkheden van het buitengebied op peil. Dit is goed voor de economische groei en maakt dat ook het buitengebied kan profiteren van digitale diensten, zoals zorg en onderwijs op afstand.

Gewenste ondersteuning voor de Achterhoek*

Helaas stuit de Achterhoek op zowel landelijke als Europese normstellingen/regelgeving. Dit betreft onder andere de norm van 30Mb die het ministerie lijkt te hanteren bij de vraag of een infrastructuur toekomstbestendig is, terwijl meerdere onderzoeken uitwijzen dat 100Mb hiervoor het minimum is. De overheden willen marktpartijen niet voor de voeten lopen, maar willen ook niet dat marktpartijen hen verhinderen te doen wat in het algemeen belang nodig is. Ook de rol en doorzettingmacht van de toezichthouder Autoriteit Consument & Markt vraagt aandacht, gezien positieve ervaringen elders in Europa. We hopen daarom dat het Rijk:

- Ons steunt 100 Mb aan te mogen houden als ondergrens voor snelheid van een internetverbinding;
- Deze steun ook uitdraagt richting de Europese Unie.

*Zie voor meer informatie de bijlage, op te vragen bij Regio Achterhoek, info@regio-achterhoek.nl

Betrokken regionale partijen

- Gemeenten
- Provincie
- Ondernemers

Duur ondersteuning

- 2015 t/m 2020

Betrokken departementen

- BZK, I en M, EZ

Colofon

Uitgave van Regio Achterhoek, derde druk, maart 2016

Tekst: Regio Achterhoek

Foto's: Bronkhorst High Tech, Nijman Arentsen, POA Achterhoek,

Van Raam, Arthur van der Lee, gemeente Bronkhorst.

Vormgeving: Frans Hesselink ontwerpbureau; Druk: PrintX.nl

Regio Achterhoek

Telefoon (+31) 314 32 12 10

www.achterhoek2020.nl

Twitter: @regioachterhoek

